

5 Programkartor

5.1 Naturvärdeskarta

Naturvärdeskartan redovisar en klassning av naturvärdena på landsbygden. Inom Lunds stad redovisas gröna områden med särskilda kultur- och naturmiljövärden i kap 3.5.2 och 3.5.3. Sociala värden finns i flertalet parker och gröna miljöer vilka redovisas för staden på kartan 5.3 *Grönstruktur i Lunds stad*. I underlagsdelen (B) beskrivs såväl landsbygdens olika områden som tätorternas grönstruktur, mera detaljerat.

Naturvärden

Ett antal områden med särskilt höga naturvärden har valts ut och klassats i tre prioriteringsnivåer enligt följande:

Klass 1 Högsta värde

Klass 2 Mycket högt värde

Klass 3 Högt värde

Dessa bedömningar utgår främst från habitat/vegetationstyper som förutsättning för **biologisk mångfald**, vilka sedan har kompletterats med aspekter för **geologi, friluftsliv, kulturmiljö, landskapsbild och pedagogik**.

Flera av dessa kompletterande aspekter är svåra att avgränsa på samma sätt som habitat och låter sig inte heller lika lätt värderas på traditionellt sätt. Landskapets sociala värden är svårare än de biologiska att ange fysisk utbredning för, och det finns inga bra modeller för hur dessa värden skall bedömas. I naturvärdesbedömningen har dock betydelsen för friluftslivet vägts in. Det finns ett par områden där de biologiska och sociala naturvärdena inte sammanfaller, t.ex. den centrala delen av Skrylleområdet som på grund av sin storlek, goda tillgänglighet och service är ett område med mycket stort värde för friluftslivet, även om det idag saknar större biologiska värden. Skrylleområdet har dock klassats högt enbart på grund av sina höga sociala naturvärden.

Trakter

Det finns brister i en redovisning av enskilda områden eftersom dessa också har landskapsekologiska samband och inte fungerar isolerat i landskapet. Därför har naturvärdeskartan en fjärde kategori som kallas ”trakter”. Trakterna består av större områden, där landskapsekologiska värden, kulturmiljövärden, friluftslivsvärden och landskapsbildsvärden lättare kan presenteras. De särskilt värdefulla naturområdena utgör delområden/

kärnområden inom dessa trakter. Hela landskapets värden får på så sätt en översiktlig presentation och det blir enklare att redovisa kulturmiljövärden och friluftsliv utan att behöva avgränsa större delen av kommunen i de tre naturvärdesklasserna.

Klassning av naturvärden

Bedömningen av naturvärdesklasserna utgör en prioritering av vilka områden som det är mest angeläget att bevara och där det är viktigast att kommunen och andra aktörer satsar på åtgärder. Klassningen utgår från kommunen som geografisk ram men refererar till de naturgeografiska förhållandena i regionen och nationella och internationella förutsättningar, samt förekomst av naturtyper och arter. Ett antal kriterier har varit viktiga i urval, avgränsning och klassning av områdena.

Ekologiska (biologiska/geologiska) kriterier

Kontinuitet (i tid och rum)

Vissa miljöer kräver lång tid att utvecklas och arter som finns i sådana miljöer har ofta dålig spridningsförmåga. Äldre trädmiljöer, fäladsmarker och ängsmarker är exempel på miljöer som har utvecklats under många århundraden.

Mångformighet och diversitet

Rikedom på arter, naturtyper och genetisk variation. I brist på resurser är det ofta optimalt att satsa där flest arter och naturtyper kan bevaras.

Känslighet (ekologisk känslighet)

Ett svårt kriterium som avser känslighet för förändring eller störning. Vatten och våtmarksmiljöer är exempel på särskilt störningskänsliga miljöer.

Ekologisk funktion

Ett områdes betydelse för arters spridning, reproduktion, produktion, födosök, m.m.

Orördhet/naturlighet

Frånvaro av mänskliga ingrepp och artificiella störningar, reversibla eller irreversibla, i en steglös skala.

Representativitet

Typiska eller karakteristiska drag för en viss region som kräver utblickar i ett större område.

Storlek

Storleken är betydelsefull för möjligheten att bevara de värden som avses. Ett större område är oftast mer värdefullt än ett litet.

Raritet/rödlistade arter

Prioritering av de mest hotade arterna och naturtyperna.

Sociala och kulturhistoriska kriterier

Rekreativsmöjligheter

Fysiska och ekologiska förutsättningar för upplevelser, framkomlighet, störningar etc.

Kulturhistoriskt värde

Landskapets kulturhistoriska värden och dess olika kulturpräglade element.

Skönhet

Ger utrymme för stora subjektiva bedömningar, kopplat till särprägel, omväxling, överblickbarhet etc.

Internationella förpliktelser

Politiska åtaganden har gjorts på internationell nivå för en rad områden (ex. Natura 2000). Dessa grundas på ekologiska värden, som dock kan bedömas lite olika beroende på vilken geografisk skala man arbetar i (ex. Världen, Europa, Sverige, Skåne, Lunds kommun).

Forskningsvärde

Stora investeringar har gjorts i forskning och miljöövervakning.

Studieintresse

Intensivt utnyttjade områden för undervisning och pedagogisk verksamhet.

Ekonomisk betydelse

Reproduktionsområde för ekonomiskt viktiga arter, turism, ekologiska tjänster (erosionsskydd, kväve-rening, grundvattentäkt, etc.)

I bedömningen av enskilda områden har de ekologiska kriterierna prioriterats. De sociala och kulturhistoriska kriterierna ges större tyngd i urvalet av trakter och höjer de samlade naturvärdena. Till stöd för värderingen finns en rad nationella och internationella inventeringar och bedömningar. Ett exempel är ängs- och hagmarksinventeringen som prioriterar dessa miljöer i ett nationellt perspektiv.

De områden som värderats till högsta klass (1) har alla så höga värden att de är av nationell och internationell betydelse. Flera av dessa områden är NATURA -2000 områden, eller ligger inom utpekade område av riksintresse för naturvård. Större delen av kommunen berörs av riksintresset för naturvård. Den kommunala bedömningen utgör en detaljering av riksintresset och det regionala naturvårdsprogrammet.

De sociala naturvärdena har urskiljts där det idag förekommer ett intensivt friluftsliv. Dessa områden är i de flesta fall beroende av tillgänglighet i form av parkeringsmöjligheter eller närhet till bostadsområden. Det finns många fler områden som har höga upplevelsevärden men där tillgängligheten är dålig. Dessa är dock alltid högt klassade i den biologiska bedömningen.

5.2 Skyddad natur

Kartan visar vilka naturområden/objekt i Lunds kommun som på något sätt är skyddade enligt lag. Kartan är uppdaterad t.o.m. 2005-08-03.

Skydd av områden regleras fr.o.m. 1999 av kap. 7 i Miljöbalken (MB). De flesta områdena har dock skyddats med den tidigare Naturvårdslagen (NVL), som numera är en del av MB. De första svenska naturskyddslagarna infördes 1909 (Lagen om fredande av naturminnesmärken och Lagen om nationalparker). Dessa lagar avlöstes 1952 av Naturskyddslagen och Strandlagen, vilka i sin tur ersattes av Naturvårdslagen 1964.

Följande skyddsformer (utom vattenskyddsområden) finns idag företrädda inom kommunen:

Nationalpark (antal: 1, areal: 36,6 ha)
Miljöbalken 7 kap. 2§.

Naturreservat (antal: 20, areal: 3228,1 ha)
Miljöbalken 7 kap. 4§.

Naturvårdsområde (antal:1, areal: 4450 ha)
Naturvårdslagen 19§ (1975-1998).
Skyddsformen försvann i samband med miljöbalkens införande 1999. Beslutade naturvårdsområden skall därefter betraktas som naturreservat.

Landskapsbildsskydd (antal: 1, areal:105 ha)
Naturvårdslagen 19§ (1964-1974):
Skyddsformen försvann i samband med en översyn av naturvårdslagen 1974.

Naturminne (antal: 3, areal: ca 0,3 ha)
Miljöbalken 7 kap. 10§.

Biotopskyddsområde (antal: 3, areal 7,8 ha)
Miljöbalken 7 kap. 11§.
Länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen beslutar om och avgränsar biotopskyddsområden i jordbruksmark respektive skogsmark. Därutöver gäller sedan 1994 generellt biotopskydd för följande biotoper i jordbruksmark:

- Allér
- Pilevallar
- Stenmurar
- Odlingsrösen
- Åkerholmar
- Småvatten och våtmarker
- Källor med omgivande våtmark

Den totala förekomsten i kommunen av dessa skyddade biotoper är inte känd.

Djur-/växtskyddsområde (antal: 1, areal: 556 ha)
Miljöbalken 7 kap. 12§.

Strandskyddsområde (areal: ca 2780 ha)
Miljöbalken 7 kap. 13 och 14§§.
Strandskydd råder vid havet och vid insjöar och vattendrag och omfattar land- och vattenområdet intill 100 m från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Interimistiskt skyddsområde
(antal: 1, areal: ca 30 ha)
Miljöbalken 7 kap. 24§.

Särskilt skyddsområde (antal: 2, areal: 1953 ha)
Miljöbalken 7 kap. 27§.
S.k. SPA-område enligt EU:s direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar. Ingår i det europeiska nätverket *NATURA 2000*.

Särskilt bevarandeområde
(antal: 18, areal: 4587 ha)
Miljöbalken 7 kap. 27§.
S.k. SCI-område enligt EU:s direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. Ingår i det europeiska nätverket *NATURA 2000*.

Ramsar (CW-) område
(antal: 1, areal: ca 3000 ha).
Miljöbalken 7 kap. 27§.
Internationellt viktigt våtmarksområde (s.k. CW-område) utpekad av regeringen i enlighet med konventionen om våtmarker av internationell betydelse i synnerhet såsom livsmiljö för våtmarksfåglar. Ramsar, den 2 februari 1971.

5.3 Grönstruktur i Lunds stad

Kartan redovisar en samlad bild av grönstrukturen i Lunds stad samt förslag till bevarande och utveckling av stadens grönstruktur.

Som grund för redovisningen används de ytor som tekniska förvaltningen sköter, klassat i olika typer av grönytor beroende på funktion. Vissa övriga gröna områden redovisas också, bl.a. idrottsområden, begravningsplatser och Botaniska trädgården. Privata trädgårdar och friytor på bostadsgårdar m.m. är däremot inte medtagna.

Som grund för redovisningen av grönstrukturen har den befintliga staden kompletterats med bebyggelseområden enligt antagna detaljplaner, ÖPL -98, samt fördjupning av översiktsplanen för Stångby. Översiktsplanens utbyggnadsområden för bostäder och verksamheter på 1-20 års sikt, har tagits med för de områden där det ännu inte finns antagen detaljplan eller antagen fördjupning av översiktsplanen. Stadens framtida utveckling kan på detta sätt utläsas. Kommunens fysiska planering är en kontinuerlig process varför denna karta blir en ögonblicksbild av det aktuella planeringsläget (augusti 2005).

Förslagen för bevarande och utveckling av grönstrukturen är översiktligt redovisade (se även kap. 4 *Åtgärdsförslag*). Vid realiserandet av dessa förslag sker en precisering med fördjupade studier och avvägning mot övriga intressen.

För kommunens övriga tätorter redovisas befintlig grönstruktur och förslag till utvecklingsmöjligheter i bakgrundsdelens kap 7.6. Åtgärdsförslagen redovisas i kap. 4.

5.4 Ridvägar kring Lund

Kartan visar befintliga och förslag till nya ridvägar kring Lunds stad. Se vidare kap 3.5.8, *Närlandskapet kring Lund* och kap 7.1.1 i B-delen.